

ضرورت بازنگری مصرف علف کشها در زراعت برنج

مسلم محمدشریفی، عضو هیأت علمی و مسئول بخش گیاهپزشکی

مؤسسه تحقیقات برنج

مدیریت صحیح مبارزه با علفهای هرز برنج نقش مهمی در جلوگیری از خسارت وهم چنین کاهش هزینه تولید دارد. بیش از ۳۰ سال است که مصرف علف کش در شالیزارهای کشور به ویژه گیلان و مازندران رایج گردیده است. استفاده از علف کشها موجب کاهش صعوبت کاری و صرف جویی در نیروی کار و هزینه شده است. این علف کشها که عمدتاً خاصیت کشیده برگ کشتی دارند و برعلیه سوروف یعنی مهمترین علف هرز شالیزارها بکار می روند، عبارتند از: بوتاکلر، بنتیوکارب و اکسادیازون که در اوایل دهه پنجاه به ثبت رسیدند. مصرف مستمر این علف کشها، استفاده از کودهای شیمیایی و ارقام اصلاح شده برنج، باتلاقی شدن بعضی مزارع، تغییر در روش کشت (کشت ماشینی)، گسترش سطح زیر کشت، منسوخ شدن شخم پائیزه، و... موجب تغییراتی در مجموعه رویشی شالیزارهای شمال کشور گردیده است. در این تغییرات تنوع گونه ای و تراکم جمعیت پهن برگها و جگنها روند فزاینده ای بخود گرفته است. در بررسی های قبل از دهه پنجاه فقط از ۳ گونه علف هرز نام برده شده بود که موجب مزاحمتهایی در شالیزار می شدند. اما مطالعات دهه پنجاه نشان داد که تعداد علفهای هرز به ۱۵ گونه افزایش یافت. در بررسیهای دهه شصت از خسارت علفهای هرزی نام برده شد که در گذشته ذکری از آنها به میان نیامده بود. در دهه هفتاد تعداد علفهای هرز شالیزارها به ۲۵ گونه رسید که بعضی از آنها نه فقط به عنوان علف هرز شالیزار معرفی می شوند بلکه به عنوان گیاه جدید نیز در فلورایران محسوب می گردند.

علیهذا، نکته مهم اینست که این افزایش تنوع گونه ای فقط مربوط به پهن برگ ها و جگنها می باشد که علف کشتهای فوق اشاره نتوانستند در حد مطلوب آنها را کنترل نمایند. لذا از اوایل دهه هفتاد تحقیقات در زمینه علف کشتهای پهن برگ کش و جگن کش در دستور کار قرار گرفت. تاکنون پنج علف کش جدید معرفی گردید که ۴ نوع آنها به ثبت رسیده است. اما هنوز در سطح زارعین توزیع نمی شوند. این وضعیت موجب افزایش هزینه و جین بویژه در نقاطی که پهن برگها و جگنها از تراکم بالایی برخوردارند، شده است. بنابراین ضرورت دارد که از علف کشتهای جدید که از نظر ملاحظات زیست محیطی نیز ارجحیت دارند به عنوان جانشین مناسب و در جهت تکمیل عملیات مبارزه مورد استفاده قرار گیرند. به علاوه توصیه می شود تهیه نقشه پراکنش علفهای هرز (Weed mapping) در سطح هردو استان در برنامه کار قرار گرفته و توزیع جغرافیایی علف کشها براساس نقشه پراکنش پهن برگها، جگنها و کشیده برگها صورت گیرد.